

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

RYHMÄKOHEESION ILMENEMINEN VARUSMIESPALVELUKSESSA

Kandidaatintutkielma

Kadetti

Janne Ollila

Kadettikurssi 96

Jääkäriopintosuunta

Huhtikuu 2012

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Kadettikurssi 96	Opintosuunta Jääkäriopintosuunta
Tekijä Kadetti Janne Ollila	
Tutkimuksen nimi Ryhmäkoheesio ilmeneminen varusmiespalveluksessa	
Oppiaine johon työ liittyy Sotilaspedagogiikka	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kurssikirjasto
Aika Huhtikuu 2012	Tekstisivuja 26 Liitesivuja 7
TIIVISTELMÄ <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten koheesio ilmenee varusmiespalveluksessa. Lisäksi keskitytään tarkastelemaan sitä, mitkä asiat johtavat ryhmäkoheesio syntymään sekä kehitykseen. Tarkoituksena oli löytää koheesio ilmiöitä, jotka esiintyvät varusmiesten toiminnasta. Tutkimuksessa haettiin vastauksia siihen, mitä koheesio edistäviä sekä mitä heikentäviä asioita tapahtui varusmiespalveluksen aikana.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista sisällön analyysia. Analyysillä kyettiin poimimaan koheesio ilmiöitä tekstikatkelmista. Aineistona käytettiin Tunnetut sotilaat – teosta, joka on sosiaalireportaasin ympärille rakentuva etnografinen tutkimus varusmiesten arjesta sekä kokemuksista. Teoksesta tarkasteltiin tarkemmin lukua viisi, joka käsitteli yksilön sekä ryhmän vuorovaikutussuhteita.</p> <p>Tutkimuksessa päädyttiin siihen tulokseen, että vapaa-ajan vuorovaikutus edistää koheesioita. Hetkinä, jolloin varusmiehet eivät olleet palvelustehtävissä tai olivat vapaa-ajalla, käytettiin pääosin sosiaaliseen kanssakäymiseen. Hetket loivat perustan ryhmän sisäiselle luottamukselle sekä me-hengelle, joka tuki koheesio kehittymistä ryhmän sisällä. Koheesio ilmeni yksilön käytöksessä siten, että hän tunsi olevansa osa ryhmää sekä tekevänsä työtä ryhmän eduksi.</p> <p>Koheesio kehittymistä vapaa-ajalla tulisi kehittää siten, että ryhmän yhteistä toimintaa lisättäisiin. Tällä toimenpiteellä mahdollisesti parannettaisiin sekä nopeutettaisiin sosiaalisen koheesio kehittymistä varusmiespalveluksessa. Toisaalta tutkimuksessa saatujen tuloksien perusteella ei voida kiistää, ettei päiväpalveluksessa tai koulutuksessa tapahtuva kanssakäyminen myös kehittäisi koheesioita. Jatkotutkimusmahdollisuutena voitaisiin muun muassa tutkia sitä, että kuinka nopeasti koheesio kehittyy varusmiespalveluksen aikaiselle tasolle kertausharjoituksissa.</p>	
AVAINSANAT Toimintakyky, suorituskyky, ryhmähenki, motivaatio, varusmiespalvelus, koheesio	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT.....	3
2.1 YKSILÖN TOIMINTAKYKY	4
2.2 JOUKON SUORITUSKYKY	6
2.3 KOHEESIO	7
3. TUTKIMUSKYSYMYS	9
4. TUTKIMUSMENETELMÄ	10
5. AINEISTON ESITTELY	11
5.2 TEHTÄVÄÄN SITOUTUNUT KOHEESIO	12
5.3 SOSIAALINEN KOHEESIO	14
5.3 KOHEESION LIEVEILMIÖITÄ.....	16
5.4 KOHEESIOTA HEIKENTÄVIÄ ILMIÖITÄ.....	17
6. TULOKSET.....	19
7. POHDINTA	23
8. TUTKIMUSPROSESSIN ARVIOINTI.....	26
LÄHTEET	27
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Tämä tutkimus pyrkii paljastamaan sellaisia yksityiskohtia varusmiespalveluksesta, jotka ilmentävät ryhmäkiinteyttä eli koheesiota. Koheesio tarkoittaa sitä, että ryhmän jäsenet haluavat olla ja pysyä ryhmän jäseninä. Kun jäsenet haluavat kuulua ryhmään, he ovat suuremmalla todennäköisyydellä myös sitoutuneet ryhmän yhteisiin tavoitteisiin ja ymmärtävät ryhmän edun vaativan välillä myös henkilökohtaisia uhrauksia (Jyväskylän yliopiston ryhmäviestinnän perusteiden verkko-oppimateriaali). Ryhmässä kiinteys voi perustua sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja ymmärrykseen, jossa yksilöt muodostavat ja kehittävät ryhmähenkeä. Yksilö tuntee olevansa osa ryhmää ja tekee työtä ryhmän eduksi eli yksilö omaksuu ryhmän tavoitteet itselleen (Valtanen 2008, 41.).

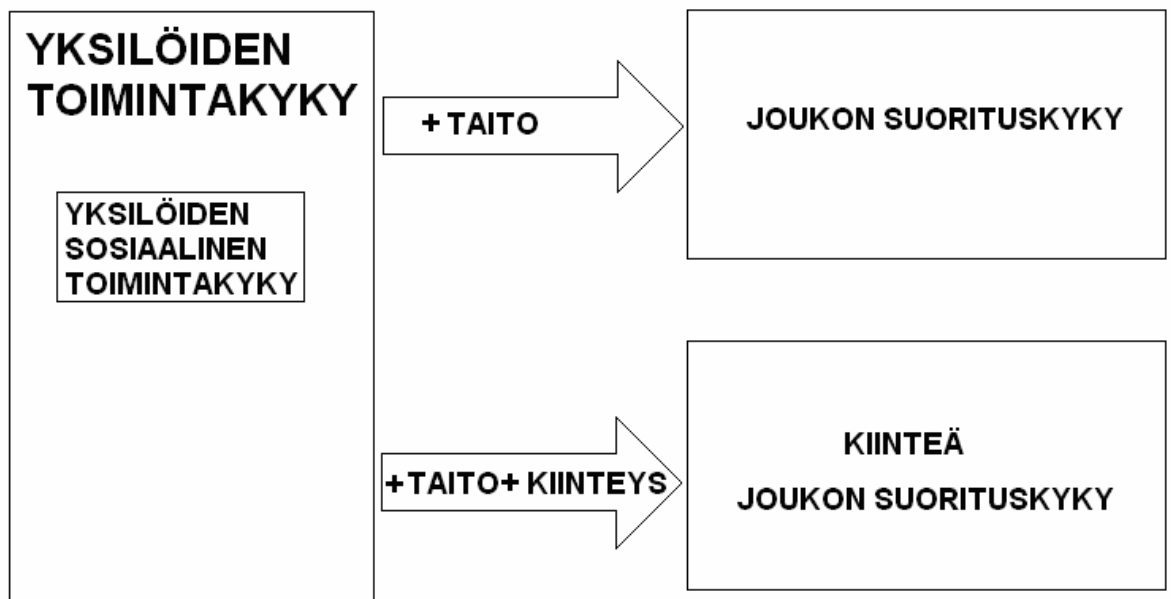
Ajatus aiheen tarkastelemisesta tutkimuksen keinoin syntyi tutkijan omasta mielenkiinnosta. Tutkijan oma varusmiespalvelus ja myöhemmät sotilaspedagogiikan opinnot Maanpuolustuskorkeakoulussa herättivät ajatuksia siitä, että koheesiota ja yhteishenkeä kehitetään lähinnä yhteisten fyysisten kokemusten tai käskyjen suorittamisen kautta. On kuitenkin huomattavissa, että käytännössä koheesiota edesauttaa myös se, että varusmiehet viettävät aikaa omien vertaistensa kanssa. Vaikka tämä ei suoranaisesti liity käskyjen täyttämiseen, sen voidaan katsoa edistävän myös tehtävistä suoriutumista, mikäli se edistää koheesiota. Tämä taas vaikuttaa tehtävien tehokkaaseen suorittamiseen.

Koheesio käsitteenä kuuluu muun muassa sotilassosiologian terminologiaan. Koheesio esiintyy tutkimuksissa käsitteenä ryhmäkiinteys (Harinen, 2011, 13.). Sotilassosiologian alalla tarkastellaan muun muassa ihmisen käyttäytymismalleja ääriolosuhteissa. Nämä mallit ja toimintatavat herättivät tutkijassa mielenkiintoa, sillä samoja ilmiöitä pystytään tunnistamaan myös muualla arkielämässä. Koheesiota muodostuu myös esimerkiksi työpaikoilla ja urheilujoukkueissa, joten kyseessä on ihmisen toiminnan kannalta hyvin kattava ilmiö. Vaikka koheesio on arkikokemuksen kautta tunnistettavissa oleva ilmiö, vasta tutkimuksen kautta pystytään todentamaan sen olemassaolo ja tarkastelemaan sen muodostumista ja osatekijöitä sekä tätä kautta ymmärtämään koheesion syitä ja seurauksia. Tästä päästään myös siihen, miten koheesiota voidaan tarvittaessa edesauttaa ja hyödyntää varusmiesten koulutuksessa. Sotilaspedagogisesta näkökulmasta mielenkiintoa herätti kyky tunnistaa kyseistä ilmiötä paremmin. Tällöin mahdollisesti saavutettaisiin suorituskykyvaatimusten määrittämät tavoitteet tehokkaammin. Puolustusvoimat pyrkii

antamallaan koulutuksellaan edistämään koheesiota ryhmässä, mutta koulutuksen ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa ei pystytä niin hyvin kontrolloimaan. Silti vapaa-ajan toiminnan tiedostaminen ja ymmärtäminen saattaa auttaa koheesion kehittymisen edistämisessä.

Koheesion muodostumista tarkastellaan ”Tunnetut sotilaat” –teoksen avulla, koska aineistosta löytyy autenttista keskustelua varusmiesten kokemuksista ja tapahtumista varusmiespalveluksen aikana. Keskustelupätkistä on mahdollista havaita ryhmäkiinteyttä kasvattavia tai heikentäviä seikkoja.

2. TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys

Tutkimuksen teoria pohjautuu sotilaspedagogiseen näkemykseen yksilöiden toimintakyvyn kehittymisestä joukon suorituskyvyksi tai ryhmäkoheesion avulla kiinteäksi joukon suorituskyvyksi. Yksilöt, joilla on toimintakykyä sekä taitoa, kykenevät yhdessä saavuttamaan joukon suorituskyvyn (Kuva 1). Yksilöt, joilla on toimintakyvyn ja taidon lisäksi kyky ja aito halu toimia yhdessä, kykenevät saavuttamaan kiinteän joukon suorituskyvyn. Yhdessä taito ja kiinteys saavat aikaan suorituskykyisen joukon, jonka sisällä vallitsee ryhmäkoheesio. Erot kahden erilaisen joukkotyypin välillä ovat selkeät.

Joukko, josta koheesio puuttuu, on rykelmä yksilöitä, joita pitävät kasassa vain ulkoiset tavoitteet. Tällainen joukko kykenee toimimaan yhdessä haluttujen tulosten saavuttamiseksi. Harinen (2011, 16.) kuitenkin esittää, että mallikkaallakaan sotilaskoulutuksella ei välttämättä luoda edellytyksiä hyvään suoritukseen taistelukentällä, mikäli ryhmän sisäistä koheesiota ei saavuteta. Tämä tarkoittaa sitä, että joukko ilman koheesiota on todennäköisesti alttiimpi ulkoisille sekä sisäisille vaikutuksille. Toisin sanoen ulkoisen negatiiviset tekijät, kuten tappiot tai huono tulos koulutuksessa, vaikuttavat enemmän joukoissa, joiden koheesio on heikko. Tällaisessa joukossa myöskään yksilön menestys joukon sisällä ei kasvata yhteistä resurssia. Yksilöt eivät myöskään ole sitoutuneita joukkoon vain sen itsensä takia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tällainen joukko olisi huono suorituskyvyltään. Joukko on

mahdollisesti herkempi ulkoisille paineille. Tällainen joukko on mahdollisesti myös alttiimpi hajoamaan asetetut tavoitteet saavutettuaan.

Kun joukkoon kehittyy koheesiota, sen toiminta ryhmänä tehostuu (Salo 2011, 201.). Kiinteä joukko eroaa heikon koheesion joukosta siten, että ulkoiset tekijät eivät välttämättä vaikuta yhtä mittavasti joukon toimintaan. Tämä johtuu siitä, että joukon jäsenten motiivit sitoutua joukon toimintaan ovat sisäsyntyisiä. Kiinteä joukko siis esimerkiksi kestää kielteistä palautetta ja yksilön menestys on osa joukon menestystä. Tästä johtuen tällainen joukko on mahdollisesti myös ensin kuvailtua joukkoa tasapainoisempi eikä joukon kasassa pysyminen ole riippuvainen asetetuista tehtävistä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että joukko olisi suorituskykyisempi kuin toinen, mutta suoritusvarmuus on korkeampi. Tämä tarkoittaa vain sitä, että koheesio saattaa lisätä suorituskykyä, mutta ei yksinään riitä mahdollistamaan tai takaamaan sitä. Koheesiolla on kuitenkin merkitystä, sillä sen avulla taataan suorituskyvyltään vankempi joukko, jonka yksilöiden toimintakyky ääritilanteissa on turvatumpi. Koheesion avulla halutun tuloksen saavuttaminen on mahdollisesti ennakoitavampaa ja joukon suorituskyvyn jatkuvuus turvatumpi.

2.1 YKSILÖN TOIMINTAKYKY

Toimintakyky tarkoittaa kykyä tehdä. Toimintakyky ei rakennu pelkästään varusmiespalveluksen aikana vaan yksilön erilaiset taustat, kuten kokemus ja kulttuuri ovat jo kehittäneet henkilön omaa toimintakykyä. Yksilön toimintakyky koostuu neljästä eri osa-alueesta: fyysisestä, eettisestä, sosiaalisesta ja psyykkisestä toimintakyvystä (Toiskallio, 1998, 27).

Fyysinen osa-alue pitää sisällään esimerkiksi yksilön kunnon, voiman, taidot ja nopeuden. Voidaan puhua fyysisestä suorituskyvystä tai valmiudesta. Tämä toimintakyvyn osa-alue on tietyn lähtöedellytyksin näistä kentistä helpoimmin muokattavissa, sillä fyysiset harjoitteet kehittävät osa-alueetta. Myös yksilön kyky palautua fyysisestä harjoitteesta on osa tämän osa-alueen ominaisuuksia. Toimintakyvyn fyysiseen osa-alueeseen vaikuttavat myös somaattiset tekijät eli terveys, ikä, sukupuoli ja kehonkoostumus. (Kokko 2008, 11–13.)

Psyykkisellä osa-alueella ymmärretään yksilön henkisiä ominaisuuksia kuten paineen- ja stressinsietokykyä. Toiskallio (1998, 28.) kertoo teoksessaan, että esimerkiksi tilanteen

tajuaminen on pääasiallisesti psyykkistä toimintaa. Esimerkki voidaan myös tiivistää psyykkiseksi kestämiseksi sekä ajatteluksi. (Toiskallio ym. 2002, 21.). Sotilaskoulutuksessa nämä korostuvat, sillä esimerkiksi taistelustressistä voi olla myös jopa hyötyä. Ilman taistelustressiä taistelijan toiminta ei ole niin tehokasta tai valpasta, sillä yksilön keho ei ole virittäytynyt selviytymistilaan, jonka avulla toimisi paremmin. Toisaalta liiallinen stressi saattaa tehdä päinvastaisen vaikutuksen. Samaan osioon nivoutuu yksilön kyky tehdä päätöksiä haastavissakin tilanteissa. Sotilaskoulutuksessa saadaan myös kehitettyä psyykkistä osa-aluetta asettamalla henkilö haastaviin tilanteisiin, jossa hänet käytännössä pakotetaan sietämään painetta (Westersund 2011, 39.).

Eettinen osa-alue koostuu yksilön arvoista, oikeudentunnosta ja niin sanotusta terveestä järjestä eli harkintakyvystä. Eettinen toimintakyky on sidoksissa toimintaan, joka taas vaikuttaa yksilön ympäristöön. Käytännössä tämä on yksilön toimintakyvyn osa-alue, jonka perusteella hän tekee oikein tai väärin eri tilanteissa. Ohjeet ja normit voivat tukea päätöksiä, mutta loppujen lopuksi yksilön eettinen toimintakyky määrittää, mihin lopputulokseen päädytään. (Mäkinen ym. 2010, 158.). Tämä on myös haastavin osa-alue kehittää tai muuttaa, sillä arvot ovat luonteeltaan suhteellisen pysyviä.

Yksilön sosiaalinen toimintakyky pitää sisällään verbaaliset ja non-verbaaliset vuorovaikutustaidot sekä yhteistyökyvyn. Kyse on siis siitä, että henkilö pystyy välittämään omat ajatuksensa toiselle ja myös vastaanottamaan viestejä vastapuolelta. Yksilö omaa sosiaalisen tilannetajun, jonka avulla pystyy muokkaamaan kyseistä tilannetta.

Vaikka osa-alueita voidaan tarkastella erikseen, nivoutuvat ne kiinteästi yhteen jo siitäkin syystä, että kukin osa-alue vaikuttaa jokaisessa yksilössä. Mikäli yksilöllä ei ole kokonaisuus riittävässä tasapainossa, ei toimintakykyä ja sitä kautta joukon suorituskykyä voida saavuttaa. Koskaan ei voida saavuttaa täydellistä tasapainoa, mutta jonkin osa-alueen kriittinen epätasapaino vaikuttaa kokonaisuuteen siten, että toimintakykyä ei synny. Taistelija, joka juoksee 3600 metriä juoksutestissä, mutta murtuu heti paineen alla, on toimintakyvytön. Vahvan toimintakyvyn omaava henkilö kestää paremmin painetta, mutta jos hänellä on heikko sosiaalinen toimintakyky, ei hän kykene vastaanottamaan annettuja käskyjä. Tiivistettynä esimerkkinä taistelutilanteessa jonkin tilanteen tajuaminen on psyykkistä toimintaa. Tilanteen havaitseminen ja sen ymmärtäminen vaatii fyysisen ja sosiaalisen osa-alueen ominaisuuksia. Eettinen osa-alue näkyy esimerkiksi taistelutilanteessa siten, että tuntee vastuuta omaa joukkoa kohtaan. (Toiskallio 1998, 28.)

Vaikka kaikki neljä osa-aluetta ovat tärkeitä yksilön toimintakyvyn kannalta, tässä tutkimuksessa keskitytään sosiaalisen osa-alueen tarkasteluun, koska se on oleellisin koheesion kehittymisen kannalta. Voidaan ajatella, että yksilöiden vahvan sosiaalisen toimintakyvyn kautta myös joukon yhteishenki ja kiinteys kehittyy.

2.2 JOUKON SUORITUSKYKY

Suorituskyky muodostuu, kun toimintakykyiset yksilöt muodostavat joukon jonkin tehtävän suorittamiseksi. Suorituskyky tarkoittaa joukon kykyä suoriutua annetusta tehtävästä. On monia eri suorituskyvyn kokonaisuuksia, mutta tässä tutkimuksessa keskitytään nimenomaan joukon suorituskyvyssä. Joukon suorituskyky muodostuu muun muassa koulutustasosta ja kyvystä toimia erikoisolosuhteissa (Saarelainen 2007, 16.). Lisäksi käytettävissä oleva materiaali vaikuttaa joukon suorituskykyyn (Saarelainen 2007, 16.).

Suorituskyvyn osatekijät voidaan tiivistää tutkimuksessa käytettävään termiin, taitoon. Kun on toimintakykyisiä yksilöitä, joilla on riittävät taidot, pystyvät nämä yksilöt muodostamaan suorituskykyisen joukon. Suorituskyky rakentuu pienistä osista, lähtien yksilön toimintakyvystä. Tästä syystä joukossa tulee olla riittävä toimintakyky ja taito, jotta varsinaiseen suorituskykyyn päästään. Suorituskykyä ei saavuteta, mikäli joko taito tai toimintakyky uupuu.

Yleisen kenttäohjesäännön (2007, 29.) mukaan joukkojen suorituskyky muodostuu seuraavista osatekijöistä:

- suorituskykyvaatimukset
- käyttö- ja toimintaperiaatteet
- osaava ja toimintakykyinen henkilöstö
- ajanmukainen ja määrävahvuinen materiaali
- toiminnan edellyttämä infrastruktuuri sekä
- puolustusvoimien omat sekä muun yhteiskunnan tarjoamat tukeutumismahdollisuudet.

Suorituskykyvaatimukset ovat ohjenuoria ja tavoitteita, joihin halutun joukon koulutuksella pyritään. Suorituskykyvaatimukset määrittävät tarvittavan ja vaadittavan suorituskyvyn tason

eri joukoille. Kaikki joukot eivät ole koulutettuja samaan tehtävään vaan puolustusvoimat määrittää eri vaatimuksia eri joukoille. Käytännössä puolustusvoimissa suoritusvaatimukset tulee täyttää, jotta joukko kykenee suoriutumaan heille annetusta tehtävästä. Koulutuksellisen ohjenuoran lisäksi suoritusvaatimukset antavat kuvan johtajille siitä, mihin joukon on kyettävä sodan aikana. (PEJV-OS PAK 03:11, 1995, 3.)

2.3 KOHEESIO

Koheesiolla tarkoitetaan kiinteyttä ryhmän yksilöiden välillä. Ryhmässä kiinteys voi perustua sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja ymmärrykseen, joiden avulla yksilöt muodostavat ja kehittävät ryhmähenkeä. Tällöin yksilö tuntee olevansa osa ryhmää ja tekee työtä ryhmän eduksi ja omaksuu ryhmän tavoitteet itselleen (Valtanen 2008, 41.).

Koheesion voi jakaa karkeasti kahteen eri tyyppiin: tehtävään sitoutunut ryhmäkiinteys sekä sosiaalinen ryhmäkiinteys. Sosiaalinen ryhmäkiinteys tarkoittaa koheesion emotionaalista puolta. Sosiaalisen kiinteyden määrä ja syvyys osoittavat yksilöiden välisten siteiden laadun ryhmän sisällä. Sosiaalinen kiinteys rakentuu ryhmän sisäisestä luottamuksesta, lojaaliudesta ja sitoutumisesta. Käytännössä se näkyy ryhmässä kaverisuhteina: jokainen haluaa niin sanotusti puhaltaa yhteen hiileen. (Salo 2011, 22-23.)

Tehtävään sitoutunut ryhmäkiinteys tarkoittaa sitä, että yksilöillä on yhteinen tavoite, joka vaatii yhteen hiileen puhaltamista. Ryhmän jäsenet eivät välttämättä pidä toisistaan, mutta heillä on samat tavoitteet ja päämäärät, joiden avulla kyseistä koheesiota syntyy. Merkittävä ero edellä mainittuun on kuitenkin se, että koheesio on tässä tapauksessa vain väline tehtävän suorittamiseksi eikä siitä syystä välttämättä pysyvä, vaan enemmänkin hetkellinen ilmiö. Tehtävään sitoutunut koheesio syntyy siitä, että yhteinen itse tehtävän suorittaminen on toimintaan osallistuville yksilöille samalla tavalla mieleinen, viihdyttävä ja palkitseva tai tavoitteen saavuttaminen antaa halutun hyödyn. (Salo 2011, 25.) Tällaista ryhmäkiinteyttä muodostuu esimerkiksi työpaikoilla tilanteessa, jossa muodostetaan samantyyppisiä tehtäviä hoitavista ihmisistä työryhmä, jonka tarkoituksena on saavuttaa jokin tietty tavoite.

Sosiaalisen kiinteyden voidaan ajatella olevan luonteeltaan pysyvämpää kuin tehtävään sitoutuneen kiinteyden. Tämä johtuu siitä, että sosiaalinen kiinteys ei ole aikaan ja paikkaan sidottua. Voidaan myös ajatella, että sosiaalinen kiinteys on palkinto ja päämäärä sinänsä,

sillä ihmisillä on tapana arvostaa sosiaalisia suhteita myös muuten kuin välineenä jonkin tavoitteen saavuttamiseksi.

Useiden eri tutkimusten mukaan ryhmä on jopa ensisijainen yksilöä motivoiva tekijä (Kantola 2010, 5.). Joidenkin tutkijoiden mukaan yksilön toimintakyvyn kannalta tärkeintä on, että hän ei petä ryhmänsä luottamusta. Näin ajattelee muiden muassa Sebastian Jugner (2008, 208.), joka sanoo sotilaan pelkäävän eniten pettävänsä toverinsa silloin, kun nämä tarvitsivat häntä. Tällaisen ajattelutavan voidaan ajatella kuvaavan erittäin voimakasta ryhmäkiinteyttä. Voimakkaalla ryhmäkiinteydellä on kuitenkin myös varjopuolensa. Tutkimuksissa on havaittu, että yksilöt voivat joutua jopa tietynlaiseen masennukseen ryhmän erittäin suurien tappioiden takia. Voimakkaan ryhmäkiinteyden omaava joukko kestää mahdollisesti paremmin pienemmät tappiot kuin huonon ryhmäkiinteyden omaava joukko, mutta vastaavasti mahdollisesti murtuu suurten tappioiden alla. Tästä huolimatta Kantolan mukaan (2010, 5.) vahvan ryhmäkiinteyden omaava joukko kykenee kuitenkin toimimaan päättäväisemmin kuin huonon ryhmäkiinteyden omaava joukko.

3. TUTKIMUSKYSYMYS

Tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan sitä, minkälaiset asiat johtavat ryhmäkoheesion syntyyn. Viitekehyksen rajaamasta alueesta ja teoreettisesta taustasta nousee päättökysymys: Miten ryhmäkoheesio ilmenee varusmiesten toiminnassa? Tarkoituksena on löytää varusmiesten toiminnasta nousevia koheesion ilmentymiä. Alatutkimuskysymyksiä tutkimuksessa ovat:

Mitä koheesiota edistäviä asioita tapahtui varusmiespalveluksen aikana?

Mitä koheesiota heikentäviä asioita tapahtui varusmiespalveluksen aikana?

Koheesiota edistävillä asioilla tarkoitetaan tapahtumia tai osatekijöitä, jonka kautta on tulkittavissa, että joukossa on hyvä ryhmäkiinteys eli koheesio. Koheesiota heikentävillä asioilla tarkoitetaan juuri päinvastaista.

4. TUTKIMUSMENETELMÄ

Tämä tutkimus on luonteeltaan laadullinen ja teoreettinen. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija avaa, miten tutkimus suoritettiin, miten tutkimus sujui ja miten se eteni vaihe vaiheelta. Tyypillistä laadullisessa tutkimuksessa on hankkia tietoa kokonaisvaltaisesti ja tarkastella aineistoa yksityiskohtaisesti, jotta on mahdollista havaita odottamattomia seikkoja tutkittavasta ja ymmärtää kokonaisuutta. Lähtökohtana ei ole teorioiden tai hypoteesien testaaminen, vaan ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen. (Hirsijärvi ym. 2005, 155.)

Laadullinen tutkimus on osittain tutkijakeskeistä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen lähtökohdat ovat kiinnittyneet tutkijan omiin arvoihin eli tutkimus on aina enemmän tai vähemmän subjektiivista. Subjektiivisuus ilmenee siinä, kun tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Tästä syystä laadullisesta tutkimuksesta saadaan tuloksia, jotka ovat aikaan ja paikkaan sidottuja. Täyttä objektiivisuutta ei siis voi saavuttaa. (Hirsijärvi ym. 2005, 152–153.).

Tässä tutkimuksessa hyödynnettävä laadullinen tutkimusmenetelmä on sisällön analyysi. Laadullisen sisällön analyysin avulla tarkastellaan aineistoa kokonaisvaltaisesti ja pyritään paljastamaan uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Lähtökohtana on siis tehtävän määrittäminen, ongelman rajaus sekä kysymysten asettelu (Hietala 2009, 3) Sisällön analyysillä pyritään pääsemään käsiksi varsinaiseen tutkimuskysymykseen.

Tarkastelu kohdistuu Tunnetut sotilaat (Hoikkala ym. 2009.) tarjoamaan aineistoon. Tutkimus on siis luonteeltaan teoreettinen. Tarkastelu keskittyy teoksen lukuun 5, ryhmät. Tarkastelussa ovat erityisesti aineiston autenttiset ja litteroidut keskustelut tutkijoiden ja varusmiesten välillä. Keskustelupätkistä pyritään poimimaan koheesion ilmenemistä kuvaavat seikat.

5. AINEISTON ESITTELY

”Tunnetut sotilaat” -teos (Hoikkala ym. 2009) on sosiaalireportaasin ympärille rakentuva tutkimus varusmiesten arjesta ja kokemuksista. Teoksessa kuvataan, kuinka viihde- ja teknologiaorientoituneen kulttuurin kasvattamat varusmiehet saapuvat sekä etenevät erilaisin motiivein, strategioin ja tavoittein läpi palveluksen. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan nuorten miesten terveyskäyttäytymistä. Teoksen tutkijat osallistuivat varusmiespalvelukseen kolmen kuukauden ajan.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan teoksen viidettä lukua. Tutkimuksessa käytetty aineisto löytyy katkelmina liitteestä 1. Luku viisi käsittelee ryhmän ja yksilön vuorovaikutusta toisiinsa. Vuorovaikutukseen liittyvät esimerkiksi työnjako, sosiaaliset kanssakäymiset sekä ryhmähenki. Aineistoa kerättiin noin viisi sivua varusmiesten omia kertomuksia, jotka sisälsivät tapahtumia koheesioon liittyen.

”Tunnetut sotilaat” -teoksen tarjoama aineisto on tässä tutkimuksessa jaettu kahteen eri pääkategoriaan: koheesiota edistäviin tapahtumiin sekä koheesiota heikentäviin tapahtumiin. Alakategorioita ovat puolustusvoimien koulutuksen kautta koheesiota edistävät sekä heikentävät tapahtumat, sosiaalisten tapahtumien koheesiota edistävät sekä heikentävät tapahtumat sekä lieveilmiöt. Koheesiota edistävillä asioilla tarkoitetaan tapahtumia tai osatekijöitä, jonka kautta on tulkittavissa, että joukossa on hyvä ryhmäkiinteyttä eli koheesio. Koheesiota heikentävillä asioilla tarkoitetaan juuri päinvastaista.

Puolustusvoimien koulutuksen vaikutuksella tarkoitetaan suoritettujen koulutusten vaikutusta joukon koheesioon. Sosiaalisten tapahtumien vaikutuksella tarkoitetaan palveluksen ulkopuolella tapahtuvaa kanssakäymistä. Lieveilmiöillä tarkoitetaan tapahtumia, jotka edistävät yhden ryhmän ryhmäkiinteyttä, mutta ovat koko yksikön toiminnan kannalta negatiivisia ja vaikuttavat kokonaisuuteen ryhmäkiinteyttä heikentävästi. Esimerkiksi muiden joukkojen pilkkaaminen tai kiusanteko edistää oman joukon koheesiota, mutta heikentävät kokonaisuutta ja eri joukkojen välistä koheesiota.

5.2 TEHTÄVÄÄN SITOUTUNUT KOHEESIO

Varusmiespalveluksen aikana puolustusvoimat pyrki koulutuksellaan vaikuttamaan koheesion muodostumiseen. Tämän luvun katkelmissa käsitellään muun muassa vastuunottamista sekä toimintakykyä, joiden avulla koheesiota edistetään.

Tässä katkelmassa käsitellään erityisesti vastuunottamista. Jokisilta ja Salasuo kävivät vuoropuhelua siitä, miten leirillä vemppaaminen vaikuttaa ryhmän sisäiseen toimintaan sekä ryhmän yksilöön (ks. Liite 1, katkelma 1). Vemppaaminen on puhekielellinen ilmaisu, jolla tarkoitetaan vapautuksen hankkimista palveluksesta, mutta ilman, että varusmiehellä olisi varsinaista sairautta tai vammaa. Katkelmassa Jokisilta kertoi esimerkin Salasuolle, että mikäli kesken harjoituksen lähtee vemppaamaan, niin tulee siitä ongelmia muille, kun yksittäinen henkilö joutuu kantamaan enemmän ryhmäkohtaista tavaraa. (Hoikkala ym. 2009, 166.)

Ylimääräinen taakka mahdollisesti heikentää yksilön omaa toimintakykyä, joten vastuu sekä rasitus jakaantuvat tasaisesti kaikille. Puolustusvoimat mahdollisesti pyrki luomaan ryhmässä vastuunottamista, joka näkyy siten, että kalusto on laskettu tarkkaan ryhmän kesken. Tämä pakottaa ryhmän jäseniä toimimaan yhdessä, jotta kyetään jatkamaan omaa toimintaa.

Seuraavassa katkelmassa käsitellään tilannetta, jossa näkyi mahdollisia viitteitä siitä, että koheesio edesauttaa ryhmän jäsenien välistä huolenpitoa. Katkelmassa Komulainen kertoo yöstä, jolloin hän toimi kierovartiossa että kipinässä (ks. Liite 1, katkelma 2). Kipinä on puhekielellisesti ilmaistu lähivartio. Kansikkaan toimintakyky ei ollut hänen mielestään sillä tasolla, että olisi kyennyt suorittamaan oman lähivartiovuoroansa. Tästä syystä Kansikas ehdotti Komulaiselle että, tämä ottaisi hänen kipinänsä. Komulainen oli havainnut, että Kansikas oli ollut hieman tukkoinen. Lopulta Kansikas ja Komulainen saivat sovittua kipinävuorot siten, että Komulainen teki Kansikkaan kipinän tupakka-askia vastaan. (Hoikkala ym, 2009, 172.)

Voi olla, että Komulainen suostui lähivartioon menoon siksi, että Kansikkaan toimintakyky ei välttämättä ollut niin hyvä, että lähivartiovuoron tekeminen olisi ollut kannattavaa. Toisen toimintakyvystä huolehtiminen saattoi olla Komulaisen motiivi. Toisaalta palkinto vartiovuoron suorittamisesta saattoi myös olla Komulaisen todellinen motiivi.

Katkelmassa Jokisilta kertoo, miten on tullut kaveriksi muiden ryhmän henkilöiden kanssa ja kertoo luottamuksesta ryhmää kohtaan (Liite 1, katkelma 3). Jokisilta pystyy luottamaan toisiin ryhmän jäseniin tilanteessa kuin tilanteessa ja hänellä on vahva usko siitä, että ryhmällä on hyvä kyky suoriutua omista tehtävistään. Esimerkkinä Jokisilta mainitsi aseiden turvallisen sekä tehokkaan käsittelyn (Katkelma 4, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009, 125.).

Katkelmassa osoitetaan luottamusta toimintakykyisille ryhmän jäsenille. Toimintakykyä tässä katkelmassa korostuu fyysisen toimintakyvyn tärkeys ryhmän jäsenelle. Luottamus kyseisessä katkelmassa on suoraan riippuvainen siitä, miten kyvykäs toinen yksilö on. Toisaalta koulutus käsittelee tilanteita, jossa asetta tulisi osata käsitellä turvallisesti ja tehokkaasti.

Yksi aineistosta nouseva tekijä, joka edistää koheesiota, on joukon kouluttaja. Kouluttajan omalla esimerkillä ja toiminnalla kyetään luomaan otolliset olosuhteet koheesion kehitykselle. Katkelmissa näkyy, miten henkilökohtainen kohtaaminen alaisten kanssa edesauttavat koheesion syntyä.

Katkelmassa Jokisilta mainitsee ryhmän uudesta kouluttajasta ja siitä, miten tämä uusi kouluttaja käyttäytyi ryhmän ollessa taisteluleirillä (ks. Liite 1, katkelma 4). Kouluttajalla oli jatkuvasti läsnä sekä yöpyi ryhmän kanssa samassa teltassa. Jokisilta totesi, että positiivista oli se, että heti taisteluleirin jälkeen kouluttaja oli ottanut ryhmän erilleen muusta joukosta, ryhmän omaan tupaan. Tuvassa kouluttaja oli maininnut, että ”teistä tulee pelottavan hyvän sodanajan joukko”. Jokisilta jatkaa katkelmassa ryhmän toimintatavasta. Ryhmä tekee ja toimii kuten ”kaveriporukka”, mutta tehtäessä jotain toimintaa, toimitaan myös ryhmänä. Jokisilta päättää puheenvuoronsa siihen, että ylistää omaa ryhmäänsä ”antennikomppanian” yhdeksi parhaimmaksi. (Katkelma 5, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009, 125.)

Hyväntahtoisten kuittailuiden sisältö ei itsessään välttämättä kehitä koheesiota, mutta vuorovaikutus alaisiin saattaa parantua. Kuittailulla on puhekieltä, joka tarkoittaa huomauttamista. Toisaalta ryhmän kiinteyttä kyseinen kuittailu ei edistänyt, mutta kouluttajan ja alaisen välinen kiinteyttä saattoi kehittyä parempaan suuntaan.

Katkelmassa Simola puhuu Ojajärvelle fyysisestä rasituksesta ja varustukseen totumisesta (ks. Liite 1, katkelma 5). Simola mainitsee myös yliluutnantin hyväntahtoisen ”kuittailun”, jossa yliluutnantti toteaa, että onneksi Simolan ei tarvitse hiihtää. (Hoikkala ym. 2009, 160.)

Työjako ryhmän kesken ei vielä suoraan tarkoita, että ryhmässä syntyy koheesiota. Ennen harjoitukseen menoa kouluttajat ovat jo saattaneet laittaa oman joukkueensa tehtävät alaisilleen. Kuitenkin ryhmän kesken tämä voi olla yksi ilmiöistä, jonka kautta näkee, että ryhmässä on koheesiota. Jokainen tuntee oman ryhmänsä yksilöiden vahvuudet sekä heikkoudet, joiden kautta voidaan asettaa yksilöt sellaisiin tehtäviin, joissa vahvuudet hyödynnetään.

Hoikkalan sekä Ylälän vuoropuhelussa, Hoikkala kysyy, että onko joukkueessa syntynyt luontevaa työnjakoa (ks. Liite 1, katkelma 6). Esimerkkinä Hoikkalalla oli metsässä tapahtuva toiminta, jossa joukkueella mahdollisesti oli tietyt tehtävät. Ylälä toteaa, että ennen leiriä jokaiselle oli jaettu roolit. Ylälä jatkaa, että eri leireillä myös roolit vaihtuvat, mutta kasarmilta lähtiessä jokainen tietää oman tehtävänsä. Hänen mielestä tämä helpottaa kun jokainen tietää, mihin mennä eikä tehtävien suhteen tule enää. Hoikkala jatkaa keskustelua kysymällä Komulaiselta (ks. Liite 1, katkelma 7), että onko työnjakoa syntynyt, johon Komulainen antaa lakonisen vastauksen, että työjakoa on syntynyt vaikka työnjakoa ei ole oikeastaan edes sovittu. (Hoikkala ym. 2009,168–169.)

5.3 SOSIAALINEN KOHEESIO

Aineistossa sosiaalinen koheesio näkyi esimerkiksi palveluksessa tapahtuvassa toiminnassa. Katkelmassa Jokisilta kehuu sekä kertoo omasta ryhmästään, jossa jokainen ryhmään kuuluva kannusti toinen toistaan (ks. Liite 1, katkelma 8). Esimerkkinä Jokisilta mainitsee, että jos ryhmän jäsen ei jaksa kantaa omaa reppuaan, joku ryhmän jäsen ottaa sen automaattisesti kantaan. Jokisilta korostaa, että tämä on automaattista, että erillistä ehdotusta ei tarvita. (Katkelma 1, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009, 124.)

Tekstistä ilmeni myös koheesiota palveluksen ulkopuolelta, joka ilmeni ryhmässä muun muassa korttipelien muodossa. Esimerkiksi tuvan kesken muodostui korttirinki, johon osallistui pelaajia. Aloitteen tekijä ei tarvinnut kuin ottaa kortit esille, jonka jälkeen osallistujia alkoi kerääntymään korttirinkiin. (Hoikkala ym. 2009, 130.). Tapahtumassa oli enemmän mahdollisuutta vuorovaikutukseen sekä sosiaalisuuteen, joka viittaa sosiaalisen ryhmäkiinteyden eli koheesion kehittämiseen. Näiden pienien rituaalien kautta ryhmän sisäinen tiiveys kasvaa.

Sosiaalista ryhmäkiinteyttä edistävänä tekijänä oli myös niin sanotut turpakäräjät tai tupakäräjät (Hoikkala ym. 2009, 132.). Käräjillä tarkoitettiin koko tuvan kattavaa sosiaalista ryhmätilannetta, jossa yksilöt keskustelivat yleisistä asioista sekä omista henkilökohtaisista asioistaan muiden tuvassa olijoiden kesken

Palveluksessa löytyi aika-aukkoja, jolloin varusmiehet alkoivat tehdä asioita, joiden avulla aika saatiin kulumaan tehokkaammin. Varusmiesten annettiin tehdä omia toimia yhdessä, joka saattoi edesauttaa koheesiota. Myös kouluttajien piittaamattomuus varusmiesten toimintaan mahdollisesti edisti koheesiota.

Wessman sekä Kansikas käyvät vuoropuhelua joutoajasta (ks. Liite 1, katkelma 9). Wessman kysyy, miten yleisesti aikaa vietetään ja onko ”ajantappo” aivan toivotonta. Kansikas toteaa, että kyllä ajan saa leireillä kulumaan. Wessman jatkaa kysyen, onko jotain kalastusvälineitä, joita voisi käyttää. Kansikas vastaa kielteisesti. Wessman kysyy, että tarvitseeko kaikki tehdä itse, johon Kansikas vastaa myönteisesti. Kansikas mainitsee, että teippi ja rautalanka ovat erittäin hyviä siihen, että saa tehtyä omia välineitä. Esimerkkinä Kansikas mainitsee toisen ryhmän poikien tekemät sohvot ja televisiot, jotka oli rakennettu puusta. Omana esimerkkinään Kansikas mainitsee ryhmän tekemän terassin ja terassipenkit. Wessman kysyy esimerkkien jälkeen, että onko kouluttaja puuttunut kyseiseen toimintaan millään lailla, johon Kansikas vastaa kielteisesti. Kansikas selventää, että kouluttajat eivät pääasiallisesti käy edes kiertämässä vaan jakavat tehtävät alijohtajille. (Hoikkala ym. 2009, 152– 153.)

Yhtenä aineistosta noussut tekijä on yhteishenki tai ryhmähenki. Pääasiallisesti ryhmähenkeä kohottavat asiat olivat yhdessä tekeminen. Yhteishenkeä kohotettiin myös ryhmän kesken käytettyjen hokemien kautta. Toisaalta ryhmästä löytyi myös yksilöitä, jotka eivät halunneet osallistua yhteisiin tehtäviin.

”Juu kuule,
yhressä mennään,
ja porukalla tehrään,
ja kaikki aikanaan.”

Hokema (ks. Liite 1, katkelma 10), jolla tuvan jäsenet korostivat omaa yhteisöllisyyttään. (Hoikkala ym. 2009, 163.).

Hoikkala ja Komulainen keskusteleivat ryhmähengestä (ks. Liite 1, katkelma 11). Hoikkala kysyy Komulaiselta, miten ryhmässä toimii ryhmähenki ja mitä ryhmähenki varsinaisesti on. Komulainen vastaa ensin todeten, että hän on päässyt mielestään mahdollisimman hyvää porukkaan. Perusteluina Komulainen kertoo, että jokainen omassa ryhmässään tekee osansa ja vertaa tätä siihen, että joissain ryhmissä täytyy melkein uhata toisia ryhmän jäseniä, jotta tulosta tapahtuisi. (Hoikkala ym. 2009, 172.)

Katkelmassa Salasuo ja Jokisilta keskustelevat ryhmänä toimimisesta (ks. Liite 1, katkelma 12). Salasuo kysyy, että toimiiko ryhmä ryhmänä vain sen takia, että he joutuvat yhdessä tekemään heille annettuja tehtäviä vai toimivatko he niin kuin peruskoulutuskaudella oleva ”kaveriporukka”. Tähän Jokisilta toteaa, että ryhmä toimii ”normaalisti” kuten ”kaveriporukka”. Kuitenkin suorittaessa tehtävää ”kaveriporukka” toimii ryhmänä. (Hoikkala ym. 2009, 148)

Komulainen myös mainitsee ryhmätoiminnasta sen, että ryhmänä toimimiseen on opittu eikä itse muista ”jättäneensä” toista ryhmän jäsentä (ks. Liite 1, katkelma 13). Katkelmassa Komulainen kertoi myös sen, että on oppinut toimimaan ryhmässä (ks. Liite 1, katkelma 14). Ennen hän oli vierastanut yhdessä toimimista. (Hoikkala ym. 2009, 172.)

5.3 KOHEESION LIEVEILMIÖITÄ

Lieveilmiöillä tarkoitetaan tapahtumia, jotka edistävät yhden ryhmän ryhmäkiinteyttä, mutta ovat koko yksikön toiminnan kannalta negatiivisia ja vaikuttavat kokonaisuuteen ryhmäkiinteyttä heikentävästi. Esimerkiksi aineistossa mainittiin oman aselajin kehuminen ja paremmuuden korostaminen muita aselajeja haukkuen. Vaikka oman aselajin kehuminen edistäisi ryhmän sisäistä koheesiota, se ei välttämättä paranna aselajien välistä yhteistoimintaa ja koheesiota. Mikäli ryhmän sisällä on erittäin vahva koheesio ja kielteinen asenne ryhmän ulkopuolista järjestelmää kohtaan, saattaa se aiheuttaa vaikeuksia yhteistoiminnalle. Ääritapauksissa tämä voi johtaa siihen, että ryhmä kääntyy järjestelmää vastaan. Puolustusvoimissa pääpiirteisesti korostetaan oman aselajin tärkeyttä, mutta liiallisuuksiin mentäessä tämä tapa saattaa olla kielteinen asia kokonaisuuden kannalta. Kuitenkin lieveilmiöt ovat yksi koheesion ilmentymä ja tästä syystä on osa tutkimuksen aineistoa.

Katkelmassa käsitellään tapausta, jossa yöllä reserviupseerikurssilta saapuneet upseerikokelaat saapuivat komppaniaan (ks. Liite 1, katkelma 15). Seuraavana aamuna

kokelas Tarkka piti puheenvuoron muonituskeskuksen edessä. Upseerikokelas pyrki perustelemaan sekä uskottelemaan, että antennikomppania oli ”aivan oikeasti” paras paikka koko prikaatissa. Samalla kokelas viittasi palveluksen suorittamiseen siten, että palveluksen voi suorittaa helposti, mutta se ei ole kannattavaa. Kyseisen helpon tavan valitseminen saattaa pilata muiden hienot kokemukset varusmiespalveluksen aikana. Tarkan puheenvuoron jälkeen alikersantti Lyhty kertoi odottavalle komppanialle uuden metaforan. ”Helppoa asepalvelusta hakeva varusmies on kuin komposti, syö valtion ruokaa ja mitä siitä jää: paskaa. Oikea taistelija ei ole komposti. Sellaiset miehet voivat hakeutua ämpärimiehiksi”. (Hoikkala ym. 2009, 137–138.)

Katkelmassa Kansikaan ja Salasuon vuoropuhelussa käydään läpi Kansikkaan ryhmän toimintaa eräänä yönä (ks. Liite 1, katkelma 16). Kansikas toteaa Salasuolle, että olivat siirtäneet teltan toisen ryhmän päältä pois. Teltassa majoittunut ryhmä ei huomannut teltan siirtoa kuin vasta sen jälkeen kun vettä alkoi satamaan heidän päälleen. Siirron aikana ei kuitenkaan herätty. Kansikas jatkaa Salasuolle, että ryhmä on tehnyt muitakin asioita yhdessä. Esimerkiksi ryhmä oli suorittanut hyökkäyksiä toisten telttoihin sekä kantaneet vartiomiehen teltasta. Salasuo kysyykin itselleen selventävänä kysymyksenä, että tämä ei ole mitenkään sotatoimintaan liittyvää, johon Kansikas toteaa, että ei mitenkään. (Hoikkala ym. 2009, 176.)

5.4 KOHEESIOTA HEIKENTÄVIÄ ILMIÖITÄ

Sosiaaliset tekijät voivat myös haitata koheesion syntyä tai estää sen kokonaan. Samat tekijät, jotka yhdistävät toisia, voivat myös erottaa. Esimerkiksi perhetausta tai opiskelupaikka, saattavat haitata koheesion syntyä. ”Tunnetut sotilaat” -teoksesta on havaittavissa, että joissain tilanteissa, joissa varusmiesten persoonallisuudet eivät kohdanneet, tuli ryhmään erillisiä suljettuja ryhmiä eli klikkejä. Samankaltaisia yksilöitä haettiin silloin muualta kuin omasta ryhmästä eikä vietetty aikaa yhdessä.

Kansikas sekä Ojajärvi käyvät vuoropuhelua, jossa Kansikas kuvailee omaa ryhmäänsä (ks. Liite 1, katkelma 17). Hänen mukaansa ryhmässä on niin monta hyvinkin eri tyyppistä henkilöä, mutta siitä huolimatta ryhmä tulee yhdessä toimeen. Ojajärvi kysyy, että onko ryhmän sisällä erilaisia rooleja, kuten esimerkiksi hauskuuttajaa. Kansikas vastaa tähän, että ei oikein osaa sanoa ja että suurin osa ryhmästä on samantapaisia. Kansikas jatkaa, että ryhmästä löytyy myös sellaisia yksilöitä, jotka eivät paljon puhu. Tästä Ojajärvi kysyykin,

että miten nämä yksilöt sopivat muun ryhmän kanssa. Kansikas toteaa naureskellen, että kyllä nämä menevät ”täytteenä”. (Katkelma 3. Kansikas. Hoikka ym. 2009, 124–125.)

Katkelmassa Ojajärvi sekä Helkala keskustelevat sotilaskodista ja vapaa-ajasta (ks. Liite 1, katkelma 18). Ojajärvi kysyy Helkalalta, että millainen on ”perussetti” sotilaskodissa ja käykö Helkala yksin sotilaskodissa. Helkala toteaa, että hänelle pullakahvi toimii ”perussettinä” ja hän viettää aikaa oman soittopiirinsä henkilön kanssa. Ojajärvi utelee, että käykö Helkala tuvan henkilöiden kanssa sotilaskodissa, johon Helkala vastaa kielteisesti. Perusteluina oli se, että tuvan jäsenet keskustelivat enemmän autoista kuin musiikista, mutta siitä huolimatta tulee toimeen tuvan jäsenien kanssa. (Katkelma 2, Helkala. Hoikkala ym. 2009. 124.)

Hoikkala kysyy Komulaiselta, että miten ryhmähenki ja siihen liittyvät asiat toimivat ryhmässä (ks. Liite 1, katkelma 19). Komulainen toteaa, että kyllä kaikki tekevät ja pääasiallisesti asiat toimivat, mutta osa on sellaisia, että pitää melkein uhkailla, että alkavat tekemään kuten muu ryhmä. (Hoikkala ym. 2009, 172.)

Katkelmassa Komulainen kertoo tapauksesta, jossa hän huusi apua ryhmäläisiltään (ks. Liite 1, katkelma 20). Hän huomasi, että ryhmän jäsenet vain istuivat ja polttivat tupakkaa pyynnöstä huolimatta. Komulainen totesi tämän olevan liikaa ja heitti turhautuneena puukepit pois, joita käytetään naamioverkon nostamiseen. (Hoikkala ym. 2009, 170.)

6. TULOKSET

Tämän tutkimuksen tulokset puoltavat sitä, että vapaa-ajan vuorovaikutus edistää koheesiota. Ajankohdat, jotka varusmiehet viettivät joutilaina tai odottaen seuraavan tehtävän alkua, käytettiin usein sosiaaliseen kanssakäymiseen muiden kanssa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi keskustelua ja kokemusten jakamista tai muuta yhteistä tekemistä, joka ei ole riippuvainen tehtävien suorittamisesta tai ei suoranaisesti liity niihin. Koheesiota edistäväksi sosiaaliseksi kanssakäymiseksi voidaan laskea myös vaikka munkkikahvit sotilaskodissa muiden varusmiesten kanssa tai kimppakyyti viikonloppulomalle. Näiden hetkien kautta luotiin luottamuksen piiri ja me-henki, joka tuki puolustusvoimien koulutusta ja sen tavoitteiden saavuttamista.

Tutkimuksessa saatiin vastauksia ryhmäkoheesioilmenemiseen sekä koheesiota edistäviin asioihin paljon paremmin kuin koheesiota heikentäviin asioihin. Aineistosta löytyi vastauksia kysymyksiin, mutta hyvin niukasti. Esimerkiksi koheesiota heikentäviin asioihin ei löytynyt riittävän paljon vahvistusta aineistosta. Syynä oli aineiston vähäinen määrä.

Aineiston perusteella on tulkittavissa, että kiinteys ilmenee erityisesti ryhmän sisäisenä luottamuksena sekä lojaaliutena ryhmää ja sen jäseniä kohtaan (Salo 2011, 22–23.). Ryhmän sisäinen luottamus kehittyy ajan kuluessa. Toisaalta aineistosta on tulkittavissa tehtävään sitoutunutta ryhmäkiinteyttä. Yksilöiden ei tarvitse pitää toisistaan, jotta luottamus saavutetaan. Aineistossa korostetaan yksilön toimintakykyä, jonka kautta toinen yksilö luottaa toisen turvaavan omaa sekä ryhmän toiminnan. Esimerkiksi tekstissä mainittu ryhmän jäsenen vahva fyysinen toimintakyky sekä hyvät taidot, kuten ase käsittely, joiden kautta toinen ryhmän jäsen kykeni luottamaan toiseen. (Katkelmä 4, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009, 125.)

Tuloksien kannalta toimintakyvyn osa-alueet eivät välttämättä ole edellytys luottamuksen rakentumiseen. Ryhmässä ei välttämättä ole vielä saavutettu haluttua koheesio taso a, sillä pelkästään ominaisuuksien sekä taitojen hallitseminen luo luottamusta ryhmän jäsenien välillä. Saattaa olla, että tämä on koheesio n ensivaiheita, joiden kautta voidaan edetä syvällisempää koheesio on. Koska tunnetaan henkilöitä pinnallisesti, niin ulkoiset ominaisuudet sekä taidot korostuvat. Ryhmän jäsen ei välttämättä tunne toista henkilöä vielä riittävällä tasolla, jotta luottamus voisi rakentua johonkin muuhun kuin ulkoisiin

ominaisuuksiin. Tutustumisen kautta myös muut ominaisuudet kuten epäitsekkyys, reiluus sekä muiden huomioon ottaminen rakentavat luottamusta ryhmän jäsenien välillä.

Kuten Salo (2011, 22–23.) tutkimuksessaan mainitsee, kiinteys rakentuu ryhmän sisäisestä luottamuksesta, lojaaliudesta sekä sitoutumisesta. Näillä osoitetaan yksilöiden välisiä suhteiden laatua oman ryhmänsä sisällä. Kun yksilö osoittaa olevansa ryhmälle avoin, luo hän luottamuksen ilmapiirin. Luottamuksen avulla saavutetaan ryhmän sisällä kaverisuhteita, joiden kautta saattaa yhteistoiminta esimerkiksi muussa palveluksessa parantua. Esimerkkinä tekstissä käsitelty varusmiesten välinen turpa- tai tupakäräjät, jossa kerrottiin hyvinkin avoimesti omasta elämästään ja mielipiteistään koko tuvan kuullen. (Hoikkala ym. 2009,132.)

Aiemmassa kappaleessa mainittu avoimuus ryhmän jäsenten välillä johtaa henkilökohtaiseen tuntemiseen. Sosiaalisella kanssakäymisellä rakennetaan koheesiota, joka mahdollistaa pitkäaikaista kiinteyttä ryhmässä. Tällä saattaa olla heijastevaikutus esimerkiksi varusmiespalveluksen jälkeiseen elämään siten, että kertausharjoituksissa on mahdollista saavuttaa nopeammin luottamuksen ilmapiiri.

Sosiaalisen ryhmäkiinteyden näkökulmasta katkelmissa näkyi niin sanottua puhaltamista yhteen hiileen. Myös aiemmassa tutkimuksessa samainen ilmaisu on noussut esiin koheesiosta puhuttaessa (Salo 2011, 22–23.). Tekstissä tämä esiintyi muun muassa ryhmän välisten hokemien kautta sekä mielipiteillä, että ryhmän jäsentä tuettiin tarvittaessa, mikäli hän oli liian fyysisesti väsynyt. Ryhmän kesken käytetyllä hokemalla osoitettiin yhteenkuuluvuutta sekä päättäväisyyttä ryhmän kesken, josta aiemmissakin tutkimuksissa mainittiin (Kantola 2010, 5.).

Ryhmäkoheesio saattaa muodostua liian kiinteäksi siten, että ryhmän ulkopuolisiin henkilöihin tai asioihin suhtaudutaan kielteisesti. Ryhmälle muodostui hokema, jota käytettiin vain ryhmän kesken. Ryhmän kesken käytetyllä hokemalla pyrittiin kehittämään ryhmän sisäistä koheesiota. Haasteena saattaa olla se, että ryhmä muodostuu liian kiinteäksi. Liiallinen kiinteys yksittäisessä ryhmässä voi olla huono asia. Koheesio saattaa kehittyä sellaiseen suuntaan, että yhteistoiminta muiden ryhmien kanssa vaikeutuu. Myös uusien jäsenien liittyminen ryhmään saattaa vaikeutua, sillä ryhmällä on omat toimintamenetelmät sekä tavat. Lisäksi ryhmän johtajan ja ryhmän välinen toiminta mahdollisesti vaikeutuu. Mikäli ryhmän johtajaa ei ajatella ryhmän jäsenenä, saattaa ryhmä kääntyä omaa ryhmän johtajaansa vastaan tai ainakin hankaloittaa johtamistoimintaa.

Salo (2011, 181.) mainitsee tutkimuksensa johtopäätöksissään, että mikäli toisen portaan johtaja on etäisempi kuin ryhmänjohtaja, heikentää se joukon suorituskkyä. Aineistosta löytyi hyvä esimerkki siitä, miten ammattisotilas kykenee omalla toiminnallaan kehittämään ryhmän koheesiota ja sitä kautta joukon suorituskkyä entisestään. Esimerkkinä mainittakoon kouluttajan positiivinen palaute omalle ryhmälleen sekä majoittuminen samassa teltassa. Johtajan oma esimerkillinen toiminta sekä positiivinen vuorovaikutus edistävät selkeästi alaisten koheesiota. Hyvässä hengessä kuittailu saattaa myös luoda paremmat vuorovaikutussuhteet johtajan sekä alaisen välillä. Tutkimuksen aineisto tukee Salon (2011, 180–181.) johtopäätöksiä, jossa todetaan, että mitä paremmin alaiset pystyvät samastumaan johtajaansa, sitä paremmin he suoriutuvat. Tästä voidaan pitää esimerkkinä upseerikokelaan kehuja ja yritystä parantaa alaisten motivaatiota komppanian edessä (Hoikkala ym. 2009, 137–138.).

Aineistosta pystytään havaitsemaan, että on tilanteita, jossa ryhmä on ensisijainen motivoiva asia yksilölle (Kantola, 2010, Jugner, 2008.). Tästä syystä yksilön toimintakyvyn kannalta on tärkeintä, että hän ei petä ryhmänsä luottamusta. Yksi luottamuksen osoitus on se, että yksilö suorittaa oman osuutensa ryhmänsä sisällä, esimerkiksi tässä ryhmäkohtaisen kaluston kantaminen. (Hoikkala ym. 2009, 167.)

Fyysisen toimintakyky korostuu varusmiespalveluksessa. Ryhmän sisällä fyysinen kuormittavuus jakaantuu ryhmän jäsenten kesken. Mikäli ryhmän jäsen joutuu lähtemään esimerkiksi kesken harjoituksen, saattaa se heikentää kyseisen jäsenen statusta ryhmän sisällä. Lisäksi luottamus kyseistä jäsentä kohtaan saattaa heikentyä. Perusteluna toimii se, että fyysinen kuormittavuus kasvaa jäsenten kesken ja ryhmän toimintakyvyn edellytykset mahdollisesti laskevat. Toisaalta, jos lähdön syy on perusteltua, se ei välttämättä heikennä jäsenen luottamusta tai statusta ryhmässä. Lähdön syy saattaa jopa edistää ryhmän sisäistä koheesiota. Esimerkkinä mainittakoon vakava loukkaantuminen, josta seuraa ryhmän huoli jäsenestä.

Yksilö tuntee olevansa osa ryhmää ja tekee työtä ryhmänsä eduksi (Valtanen, 2008, 41.). Yksilö omaksuu ryhmän tavoitteen itselleen. Aineistosta nähdään, että joukko on muodostanut ryhmän sisäisiä toimintamalleja, joiden avulla ryhmää tuetaan. (Hoikkala ym. 2009, 169.). Yksilön fyysisen toimintakyvyn järkkyyessä, ryhmä tukee yhteisellä voimavaralla fyysisesti heikompaa, jolloin joukko kykenee edelleen toimimaan suorituskkyisenä sekä

jatkamaan ryhmälle asetettua tavoitetta kohti. (Katkelma 1, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009, 124.). Syy siihen, miksi fyysisesti heikompaan autetaan, on epäselvä.

On siis tulkittavissa, että tilanteessa voi olla molempia koheesion tyyppejä: tehtävään sitoutunutta ryhmäkiinteyttä sekä sosiaalista ryhmäkiinteyttä.

On mahdollista, että ryhmän jäsenet haluavat osoittaa fyysisesti uupuneelle jäsenelle tukevansa tätä uupumisesta huolimatta. Ryhmällä on mahdollisesti tukemisen taustalla ajatuksena se, että halutaan suoriutua tehtävästä yhdessä. Tällä toimenpiteellä osoitetaan ryhmän sisällä sitä, että kaikista ryhmän jäsenistä huolehditaan fyysisen toimintakyvyn järkkyyssä. Tämä mahdollisesti luo ryhmän sisällä auttamisen velvoitteita. Fyysisesti vahvemmat jäsenet saattavat saada itselleen arvostusta ryhmän sisällä tällaisissa tilanteissa.

7. POHDINTA

Tutkimuksessa saatiin vastauksia tutkimusongelmaan. Aineistosta löydettiin useita eri koheesion ilmenemisen merkkejä monessa erilaisessa tilanteessa. Tuloksien kautta voidaan todeta, että koheesiota ilmenee ainakin sosiaalisessa kanssakäymisessä. Päiväpalveluksessa tai koulutuksessa tapahtuvaan kanssakäymiseen ei keskitytty niin paljon kuin palveluksen ulkopuoliseen aikaan.

Aineisto antoi viitteitä ilmiöstä, mutta ei kuitenkaan niin riittävästi, että tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella kyettäisiin yleistämään ilmiötä. Aineistosta saatiin vähän konkreettisia esimerkkejä koheesiota heikentävistä ilmiöistä, mutta muihin tutkimuskysymyksiin saatiin enemmän tuloksia. Tehtävään sitoutunutta koheesiota ei ilmennyt aineistossa niin paljon kuin sosiaalista koheesiota. Toisaalta aineiston luonne oli sosiaalireportaasin ympärille rakennettua.

Lähdeaineiston tutkijoiden etnografinen ote tutkimukseen oli mielenkiintoinen asetelma, jonka avulla pyrittiin saamaan mahdollisimman aitoja tuloksia. Tutkijat pyrkivät siihen, että heidän läsnäolonsa ei vaikuttaisi tutkimustuloksiin. Kuitenkin tilannetta voidaan ajatella kriittisesti. Mikäli varusmiehet eivät olisi tienneet tutkijoiden tutkimuksesta, eivät he välttämättä olisi antaneet samankaltaisia tuloksia. Toisaalta tutkijoiden kysymykset antoivat heille tarkempaa tietoa halutusta ilmiöstä. Tällä mahdollistettiin se, että tulkinnanvaraista aineistoa oli vähemmän.

Aineistopohjainen sisällönanalyysi tutkimusmenetelmänä toimi, mutta jatkotutkimusta varten tulisi tutkijan itse suoritetuista haastatteluita lisätä. Menetelmällä kyettiin tarkastelemaan aineistoa, mutta aineiston niukkuus loi haasteita tutkimustuloksille. Nyt poimittiin muiden tutkijoiden tekemien haastatteluiden pohjalta tämän tutkimuksen aineistoa. Tämä tuo haasteita siksi, että aineiston haastattelut olivat osia kokonaisuuksista, joiden osia käytettiin heidän oman tutkimuksen tukemiseksi. Periaatteessa käytettiin jo tulkittua aineistoa omassa tutkimuksessa.

Tutkimuksen merkitys sotilaspedagogiikan alueella ei teoriassa ollut suuri, mutta loi paljon jatkotutkimusmahdollisuuksia. Tutkimus tukee muiden tutkijoiden tekemiä havaintoja koheesion ilmenemisestä ja sen synnystä varusmiespalveluksessa. Toisaalta tuloksia ei

pystytä aineiston niukkuuden takia yleistämään, joten tutkimus on enemmänkin suuntaa antava tutkittavalla alueella.

Tutkimuksen aikana on herännyt kysymyksiä, joiden kautta luodaan edellytykset useille jatkotutkimusmahdollisuuksille. Kun varusmiespalveluksen aikana on saavutettu tietyn tason ryhmäkoheesio ryhmän kesken, niin miten se heijastuu reserviin? Kuinka kauan ryhmän sisäinen koheesio säilyy reservissä, ryhmän hajottua varusmiespalveluksen lopuksi? Jatkotutkimusmahdollisuuden kannalta voisi ottaa huomioon, että varusmiespalveluksen aikana luodaan koulutustaso sekä suorituskkyky, jota ylläpidetään reservissä kertausharjoituksin. Puolustusvoimilla on myös tavoitteena kehittää ryhmän keskeistä koheesiota varusmiespalveluksen ajan, joten luulisi, että koheesion säilyminen reserviläisarmeijassa olisi toivottua. Toisaalta kyseistä asiaa saattaa olla vaikeampi kontrolloida kuin muuta sotilaskoulutusta. Koheesio ei ole toistokoulutuksella saavutettavaa vaan se kehittyy yksilöiden kesken ajan kuluessa. Lisäksi haasteeksi saattaa tulla kertausharjoitusten määrä. Kun määrärahoja leikataan, myös kertauspäivät vähenevät. Tutkimuksessa olisi aiheellista ottaa nämä huomioon ja tutkia sitä, miten tämä vaikuttaa koheesion säilymiseen.

Tästä herääkin seuraava kysymys: onko helpompaa tai nopeampaa saavuttaa ryhmän sisäinen koheesio uudestaan samalle tasolle kertausharjoituksissa kun sama ryhmä on jo toiminut varusmiespalveluksen aikana yhdessä? Kuinka nopeasti tämä haluttu taso saavutetaan? On mahdollista, että samat toimintamallit ryhmän sisällä toimivat edelleen. Tämä on erittäin tärkeää, sillä muuten on haastavaa ylläpitää joukolle asetettuja suorituskkykyvaatimuksia.

Lähdeaineiston tutkijoiden tapa toimia tutkimuksen aikana antoi lisää jatkotutkimusmahdollisuuksia. Esimerkiksi se, että samankaltainen tutkimus olisi suoritettu siten, että tutkijat eivät olisi ilmiantaneet itseään tutkimuksen alussa. Tutkimus olisi esitelty tutkittavalle joukolle yhteisesti siten, että kaikki olisivat olleet tietoisia siitä, miten kuuluisivat tutkimukseen. Tällä menetelmällä voisi mahdollisesti saada aidompia tuloksia, eikä tutkijoiden tiedostettu läsnäolo olisi vaikuttanut tutkimustuloksiin. Kyseisellä tutkimustavalla mahdollisesti saavutettaisiin eriäviä tuloksia, joita voitaisiin verrata jo saatuihin tutkimustuloksiin. Toisaalta aineiston keruuseen olisi saattanut mennä hyvin paljon aikaa.

Tutkimuksessa osoitettiin, että palveluksen ulkopuolella tapahtunut kanssakäyminen kehitti ryhmän sosiaalista koheesiota. Tulisiko näin ollen kehittää vapaa-ajalla tapahtuvaa toimintaa

siten, että ryhmä pystyy tekemään muutakin kuin sotilaskoulutukseen liittyviä asioita yhdessä. Tämä toisi mahdollisuuden kehittää sosiaalista ryhmäkoheesiota entisestään ja karsia pois tehtävään sitoutunutta ryhmäkiinteyttä. Ohjattu toiminta saattaisi olla esimerkiksi joukkueurheilua, jonka kautta jokainen pystyisi kehittämään myös muitakin toimintakyvyn osa-alueita. Toisaalta ohjattu toiminta karsii yksilön omaa aikaa totalitaarisen laitoksen sisällä. Yksilö saattaa tarvita henkistä palautumisaikaa rankasta palveluksesta ja tyytyisi vain oleskeluun esimerkiksi tuvassa tai sotilaskodissa. Mikäli vapaa-ajan toiminnalle annettaisiin enemmän aikaa, tämä saattaisi edistää koheesion syntyä.

8. TUTKIMUSPROSESSIN ARVIOINTI

Tutkimusta arvioitaessa tarkastellaan tutkimuksen prosessia kriittisestä näkökulmasta. Tätä kutsutaan myös tutkimuksen kriittiseksi tarkasteluksi. Tässä tutkimuksessa haasteeksi osoittautui kylläntymisen saavuttaminen. Tutkimuksessa ei välttämättä saavutettu riittävä kylläntymistä, sillä aineistossa ei ollut niin paljon toistettavuutta tai samankaltaisuuksia. Tästä syystä tutkimusta voisi kehittää jatkossa lisäämällä haastatteluita, jotta kylläntyminen saavutettaisiin.

Kylläntymisen mahdollinen riittämättömyys heijastui muihin tarkastelun osuuksiin, kuten tutkimustulosten yleistettävyyteen. Tuloksista ei välttämättä noussut ilmiöitä, joita voitaisiin täysin yleistää tapahtuvan kaikkialla. Toisaalta tämän tutkimuksen tulokset saattavat tukea aikaisempia tutkimuksia. Aiemmat tutkimukset olivat muun muassa niitä, joita käytettiin tämän tutkimuksen teoreettisena taustana.

Tutkimuksessa käytetty mittari eli sisällön analyysi toimi tutkimuksessa. Analyysillä kyettiin tutkimaan juuri sitä mitä oli tarkoitus. Aineistona toimineet haastattelut ja keskustelukatkelmat, joita muut tutkijat olivat nostaneet esille, toimivat oman tutkimuksen kannalta riittävän hyvin. Toisaalta aineiston katkelmat olivat omassa teoksessaan siten, että ne palvelivat ”Tunnetut sotilaat” –teoksen tutkimusta. Käytännössä tämän tutkimuksen raaka-aineistona käytettiin muiden tutkijoiden keräämää aineistoa. Kuitenkin oman tutkimuksen näkökulma oli hieman erilainen kuin alkuperäisessä tutkimuksessa. Lisäksi oman tutkimuksen johtopäätökset sekä tulokset tukivat ”Tunnetut sotilaat” -teoksen tutkijoiden mielipiteitä niiltä osin, kun teoksessa käsiteltiin aihetta samalta kannalta.

Tutkimus on helppo toistaa, sillä tutkimus kohdistuu yhden teoksen sisältöön. Toisaalta kaikki tutkimus on tutkijan tekemää analyysiä sekä rakennelmaa, joten aina on mahdollista saada samoilla lähtökohdilla eriävä lopputulos. Kuitenkin puitteet toistettavuudelle löytyy.

LÄHTEET

1. JULKAISTUT LÄHTEET

1.1 Kirjallisuus

Harinen, O. 2011. Johdatus suomalaiseen sotilassosiologian tutkimukseen. Joitakin piirteitä sotilassosiologian tutkimuskohteista, menetelmistä ja puolustusvoimissa tehdyistä tutkimuksista Tampere, Juvenes Print Oy

Hoikkala, T., Salasuo, M., Ojajärvi, A. 2009. Tunnetut sotilaat. Varusmiesten kokemus ja terveystaju. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy

Jugner, S. 2011. Sota – Amerikkalaisjoukkojen mukana Afganistanissa. Tammi

Kantola, P. 2010. Artikkelit: Tappamisen psykologiasta: miten sotilas saadaan tappamaan vastustaja tarvittaessa? Sotilasaikakausilehti

Mäkinen, J & Tuominen, J (toim.) 2010. Toimintakykyä kehittämässä: Jarmo Toiskallion juhla- ja muistokirja. Edita Prima Oy

Salo, M. 2011. United we stand – divided we fall: a standard model of unit cohesion. Helsinki, Unigrafia.

Saarelainen, T. 2007. Taistelija 2020 – Tulevaisuuden kärkitaistelija. Edita Prima Oy

Toiskallio, J., Kallioma, M., Halonen, P. & Anttila, J. 2002. Sotilaspedagogiikkaa kouluttajille. Vaasa: Ykkös-offset Oy.

Toiskallio, J. 1998. Sotilaspedagogiikan perusteet. Hämeenlinna. Karisto Oy

Viskari, S. 2003. Tieteellisen kirjoittamisen perusteet. Opas kirjoittamiseen ja seminaarityöskentelyyn. 4. painos. Tampere, Tampereen yliopistopaino Oy

Westersund, M. 2011. Taistelustressin hallinta sotilaallisessa kriisinhallinnassa. Laurea-ammattikorkeakoulu. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto.

1.2 Puolustusvoimien asiakirjat

Pääesikunta/suunnitteluosasto. 2007. Kenttäohjesääntö yleinen osa. Puolustusjärjestelmän toiminnan perusteet. Edita Prima Oy

PEJV-OS PAK 03:11 1995. Jalkaväen joukkojen ja niiden henkilöstön suoritusvaatimukset.

1.3 Internet-lähteet

<http://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/ryhmaviestit/vuorovaikutus/toiminta.html>

LIIKTEET

Liite 1: Tutkimuksessa käytetty aineisto

TUTKIMUKSESSA KÄYTETTY AINEISTO

HYVÄN KOHEESION ILMÖITÄ

TEHTÄVÄÄN SITOUTUNUT KOHEESIO

KATKELMA 1

”Jokisilta: Nii jos lähtee vempaa niin yleensä tulee vittuilua, et jätkä lähtee vempaa ja jos lähtee vaikka kesken leiriä yks vempaan, ni siitä on ongelmia muille ku joutuu sitte kantamaan enemmän sitä ryhmäkohtaista tavaraa.

Salasuo: Niin ne on laskettu tarkkaan jakautumaan sen porukan kesken.

Jokisilta: Silloin tulee yleensä itelleen paskaa niskaan jos lähtee vempaa.”

(Hoikkala ym. 2009. 166)

KATKELMA 2

Komulainen: ”(...) Tein kaks kiertovartiota sinä yönä, kaks kipinää. Kansikkaan kipinän otin, ku se oli silleen ihan tukossa, ku se heräsi siinä. Sit se sano, että haluatko ottaa kipinän, mä että annatko röökiaskin, ku mulla oli röökit loppu. Anto mulle röökiaskin ja pääsin kipinään. (...)”

(Hoikkala ym, 2009, 172)

KATKELMA 3

”Jokisilta: [täällä] tullu kavereiks ihan hyvin. (...) Uskaltaa luottaa jokaiseen ryhmän jäsenen, että niin, tai uskaltaa olla sen kanssa jos tilanne on, uskaltaa luottaa toiseen. (...) Tuntuu, sitä uskoo, että voi pärjätäkki sillai ku kaikilla on aika hyvä kunto ja taito esimerkiksi käsitellä asetta ja.” (Katkelma 4, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009. 125)

KATKELMA 4

”Jokisilta: Taisteluleirillä meillä oli tuo uus kouluttaja ni se nukku aina meidän teltassa ja oli koko ajan meidän mukana. Se oli hyvä, sitte tuli vielä oli se palautus siitä leiristä ni se se heitti, että ykkösryhmä saman tien tuppaaan, että mulla on asiaa. Se tuli tuppaaan ja laitto oven kiini ja sano, että teistä tulee pelottavan hyvä sodanajan joukko. (...) Se on normaalisti niinku kaveriporukka mutta ku tehhää jotakin ni se toimii niinku kaveriporukka mutta ku tehhää

jotakin ni se toimii niinku ryhmänä (...) Meillähän on varmaan tuon antennikomppanian yks parhaista ryhmistä tuo meidän.” (Katkelma 5, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009. 125)

KATKELMA 5

”(…) Simola: Ei sitte, se sanokin että voi olla muilla vähän enempi tota, on saanu harjoitella ja totutella siihen rinkiin ni kyllä se sitten. Yliluutnantti aina välillä kuittailee että ’nyt ei oo lunta että ei tarvi onneksi hiihtää että vai mitä Simola’. Että joo, eipä sen kummemmin sitte.

Ojajärvi: Nii, et hyväntahtosta kuittailua.

Simola: Joo.”

(Hoikkala ym. 2009, 160)

KATKELMA 6

”Hoikkala: Syntyks teillä sit joku semmonen luonteva työnjako niinku siinä koko joukkueessa niinku just ku olitte metsässä ja teil oli niinku tietyt tehtävät ja?

Ylelä: No oli se just aina ku ennenku leirille lähetään niin jaetaan niinku roolit jokkaiselle ja eri leirillä aina eri roolissa ollaan mutta ku täältä ku kasarmilta lähetään ni jokkainen tietää sen oman hommansa. Sit se on helppo olla metässä ku jokkainen tietää mihin männee ja ei tule siellä enää sitte mittää ongelmia niitten kanssa.” (Hoikkala ym. 2009, 168)

KATKELMA 7

”Hoikkala: Mut teil on niinku syntyny tällainen työnjako?

Haastattelija saa Komulaiselta lakonisen vastauksen:

Komulainen: Nii vaikka me ei olla oikeestaan ees sovittu.”

(Hoikkala ym. 2009, 169)

SOSIAALINEN KOHEESIO

KATKELMA 8

”Jokisilta: Meil on aika hyvä tuo ryhmä. Kaikki jaksaa skarpata toista jos toinen on vähän väsyny. Jos on selvä, et toinen ei jaksa, ni toinen ottaa vaikka toisen repun kantaan. Ihan automaattisesti, ei tarvi sannoo” (Katkelma 1, Jokisilta. Hoikkala ym. 2009. 124)

KATKELMA 9

”Wessman: Miten toi ajantappo muuten. Onks se ihan toivotonta?

Kansikas: Jos, no ei silleen leirillä oo sillai, että siinä saa kyllä ajan kulumaan.

Wessman: Onks teil muuten mitään tommoisia kalastuvehkeitä tai mitään mitä sais?

Kansikas: Ei

Wessman: Kaikki pitää ite tehdä?

Kansikas: Kaikki pitää ite tehdä. Sinne kannattaa miettiä mitä sinne kannatta varusteihin ottaa et mitä pitää pystyy kehittää milloinki. Teippiä ja sitte rautalanka on tosi hyvä, niistä pystyy tekee lekein mitä vain.

Wessman: Aijaa, mitä?

Kansikas: Oli pojat tehny kaikkea siinä toisessa ryhmässä ni kaikki sohvut ja muut ni oli kaikki tehny puuta.

Wessman: Aika hyvä.

Kansikas: Sit niillä oli TV puusta.

Wessman: Ni teil oo mitään tällästä?

Kansikas: Mitäköhän meillä sit. Meillä oli terassi siinä yhdessä.

Wessman: Oliko terassituolit ja?

Kansikas: Ei ollu tuoleja tai oli meillä penkit.

Wessman: Mitä noi sanoo noi teidän kouluttaja ku tämmöstä väsäillään?

Kansikas: Eipä ne nyt mitään.

Wessman: Ei puutu?

Kansikas: Ei ne yleensä käy ees kiertelemässä: Ne on niin vähän siellä ja ottaa kuppia. Ei niitä kiinnosta kyllä. Sitte joskus ku ne sattuu siellä [olemaan].

Wessman: Nii, onks ne leireillä kauheen tiukkaa jos ne on täällä sitte?

Kansikas: Ei ne oo.

Wessman: Mitäs ne tekee siellä? Ne vaan niinku johdossa?

Kansikas: Nehän niinku periaatteessa antaa niinku kokelaille ja alikersanteille ohjeita miten pitää tehdä.

Wessman: Ja homma toimii.

Kansikas: Nii.

Wessman: Onks ne ihan eri teltoissa eri puolilla sitte?

Kansikas: On niillä oma telta. Se vähän riippuu paikasta missä kohalla se on mutta sieltä ne justinsa antaa niitä ohjeita ja alikersantit ja kokelaat pitää huolen sitte että homma tapahtuu sitte.”

(Hoikkala ym. 2009. 152- 153)

KATKELMA 10

”Juu kuule,
yhressä mennään,
ja porukalla tehrään,
ja kaikki aikanaan.”

Hokema, jolla tuvan jäsenet korostivat omaa yhteisöllisyyttään. (Hoikkala ym. 2009. 163).

KATKELMA 11

Hoikkala: Mites ryhmähenki ja niinku tälläset, minkälaisia ne on?

Komulainen: Melekein niin ku parhaaseen mahdolliseen porukkaan pääsin ni tällee. Kaikki tekee ja kyllä se toimii se homma siinä niinku oikeesti jos osassa on semmosia että niitä pitää tyyliin asseella uhata että ne ruppee tekee jotaki, jotaki ölisevät. (...)

(Hoikkala ym. 2009, 172)

KATKELMA 12

”Salasuo: Mut tuleeks se enemmän siitä, ku mä itteeni mietin, ni onks se enemmän sitä et ku te joudutte tekemään tehtäviä ryhmänä ja se on enemmänkin suorittava porukka ku kaveriporukka niinku P-kaudella?

Jokisilta: No se on normaalisti niinku kaveriporukka mutta ku tehhää jotakin ni se toimii niinku ryhmänä.” (Hoikkala ym. 2009, 148)

KATKELMA 13

Komulainen: ”(...) Nii, oppinu kuiteski siihe ryhmätoimintaan sillei ja ei ainakaan muista jättäneen ikinä kettään tai silleen (...)

(Hoikkala ym. 2009, 172)

KATKELMA 14

”Komulainen: (...) ja mitä mä oisin oppinu no en mää tiedä hermot on menny monesti, mutta osaltaan ehkä ossaan nyt ryhmässä toimia paremmin tai siis niinku porukassa. Ennen lähinnä vierastin sitä että ylleensä ite touhusin ennemminkin ku porukassa. (...)

(Hoikkala ym. 2009, 172)

KOHEESION LIEVEILMIÖITÄ

KATKELMA 15

”Yöllä RUK-koulutuksesta saapuneet upseerikokelaat tulivat komppaniaan. Aamulla muken edessä ennen aamiaista muodon vastaan ottanut kokelas Tarkka ei pettänyt odotuksia. Retoriikka on hällä ns. paikallaan. Jätkä perusteli meille alokkaille ensimmäisessä puheenvuorossaan muken oven edessä, miksi antennikomppania on ’aivan oikeasti’ paras paikka koko prikaatissa. Hän viittasi myös siihen, että toki alokas voi suorittaa palveluksensa pääsemällä helposti, mutta se tie ei ole voiton tie. Sellainen voi pilata monien muiden hienon kokemuksen. Hän jatkoi mainitsemalla tietysti ’perseilyn’. Superkouluttajalla – alik. Lyhdyn termi – oli tarjota myös lumessa seisovalle komppanialliselle alokkaita uusi metafora. Kokelas huipensi avauksensa lausumaan: ’Helppoa asepalvelusta hakeva varusmies on kuin komposti, syö valtion ruokaa ja mitä siitä jää: paskaa. Oikea taistelija ei ole komposti. Sellaiset miehet voivat hakeutua ämpärimiehiksi” (Hoikkala ym. 2009,137-138)

KATKELMA 16

Kansikas: Me yhtenä yönä siirrettiin telttä poikien päältä pois.

Salasuo: Mitä helvettiä?

Kansikas: Me otettiin telttä...

Salasuo: Eiks ne huomannu?

Kansikas: Huomas ne ku vettä sato ja ne heräs siihen.

Salasuo: Mut ei huomannu sillon ku te puritte?

Kansikas: Ei.

Salasuo: Aika paha.

Kansikas: Kaikkea muuta jännää. Ollaan hyökätty toisten telttöihin ja kannettiin yhestäki teltasta linkki- ja radioautoryhmästä kannettiin kipinä mies pihalle ja kaikkea muuta vastaavaa.

Salasuo: Elikä vois sanoa et ei välttämättä sotatoimintaan liittyvää.

Kansikas: Ei mitenkään.

(Hoikkala ym. 2009, 176)

KOHEESIOTA HEIKENTÄVIÄ ILMIÖITÄ

KATKELMA 17

”Kansikas: Ne on kyllä niin laidasta laitaa, että ei voi kyllä sillai ryhmäksi sanoa, että jos kattoo siviilistä miehiä, että on kyllä niin laidasta laitaan. Mutta kaikki ollaan ihan hyvin sovittu samaan tupaan, hyvä porukka meillä on kyllä.

Ojajärvi: Onks teil sitte sellaisii erilaisia rooleja, jonks joku semmonen hauskuuttaja? Ymmärsin, etä sä oot sitte enemmän semmonen tarinankertoja.

Kansikas: En mä tiedä, kaikki meillä on aika samalla lailla. On niitä muutama sellainen, jotka ei paljon puhu.

Ojajärvi: No miten ne sit sopii siihen ryhmään?

Kansikas: No kyllähän menee siinä täyteenä. Ne on siellä hilijokseen [hiljakseen] sitte naureskelee.”

(Katkelma 3. Kansikas. Hoikka ym. 2009. 124-125)

KATKELMA 18

”Ojajärvi: Mikä on perussetti sotkussa?

Helkala: No yleensä se on pullakahvi.

Ojajärvi: Käytkö yksin?

Helkala: No tämä, yleensä justiin se, tämän jonka kanssa tulee soiteltua, ni ku ollaan soiteltu, ni sen jälkeen tullaan tähän.

Ojajärvi: Istutte iltaa ja?

Helkala: Juteltiin, et mitäs sitten ruvetaan soittamaan.

Ojajärvi: Et tuvan jätkien kanssa et käy?

Helkala: No en mä hirveesti sillei joo

Ojajärvi: Et se soittopiiri on sit siinä omansa?

Helkala: On joo, en mä tuu, en mä osaa itte puhua mitään mistään jostaki autoista.

Ojajärvi: Nii, onks ne sitte, onks tuvan jätkät enemmän autoihmisiä?

Helkala: On ne lähinnä sellaisia.

Ojajärvi: Siel ei sit oo se soitto?

Helkala: Ei oo joo mut kyl mä siellä omasta mielestäni tuun toimeen kuitenkin”

(Katkelma 2, Helkala. Hoikkala ym. 2009. 124)

KATKELMA 19

”Hoikkala: Mites ryhmähenki ja niinku tälläset, minkälaisia ne on?

Komulainen: (...) Kaikki tekee ja kyllä se toimii se homma siinä niinku oikeesti jos osassa on semmosia että niitä pitää tyyliin asseella uhata että ne ruppee tekee jotaki, jotaki ölisevät. (...)"

(Hoikkala ym. 2009, 172)

KATKELMA 20

Komulainen: "Mää välillä huusin että tulisko joku kaveriks ja näin, ni eiku ne istu ja poltti röökiä siellä. Että no ni, nyt riitti. Nakkasin naveriu'ut vittuun, mitkä olin tehny, että saavat ettiä uudet" (Hoikkala ym. 2009, 170)